

Rehabilitering Velfærdsteknologi

Roller
Omsorg
Evaluering
Etik

Årskursus 2014

Demenskoordinatorernes komplekse arbejdsfelt

- udfordret af dilemmaer i roller, etik, evaluering, rehabilitering, omsorg og velfærdsteknologi

DemensKoordinatorer i Danmark indbyder for 21. år i træk til Årskursus

Årskursus 2014 sætter fokus på nogle af de vanskelige spørgsmål, du som demenskoordinator møder fra henholdsvis borgere, pårørende, medarbejdere og fra ledere og politikere. Spørgsmål som:

- Kan vi rehabiliterer borgere med demenssygdomme – og er det rimeligt?
- Hvordan skal vi håndtere udadreagerende adfærd – hvad er bedst for borgeren?
- Hvordan kan evaluering drive udvikling af praksis?
- Skal vi opprioritere velfærdsteknologiske løsninger til borgere med demensdiagnoser?
- Mødes borgere og pårørende med problemskabende adfærd på en hensigtsmæssig måde – forstår vi dem?

På Årskursets første dag sætter vi teoretisk og praktisk fokus på to væsentlige roller, du skal mestre; rollen som ekspert og rollen som facilitator.

I nogle seminarer uddybes temaer fra hovedoplæg, men du kan også vælge at høre om neuro-pædagogiske principper, at diskutere etik ift. omsorgssvigt/omsorgspligt, at drøfte velfærdsteknologiens muligheder og begrænsninger i funktionssvækkede ældres liv, at høre om en ny model for koordinering med borgeren i centrum, at lære nænsom nødværge, at få indblik i yngre med demensdiagnose, at lytte til en helt ny lydmontage om demens og meget mere.

I løbet af Årskursets tre dage får du den nyeste teoretiske og praktiske viden fra forskere og ledere inden for hvert deres speciale. Årskurset er tilrettelagt med hovedforedrag og seminarer – i år med tre seminarblokke, så du kan vælge tre af de elleve spændende seminarer.

Udstillinger og demensmarked

Relevante udstillere fra videnscentre, firmaer der formidler hjælpemidler, sikkerhedsudstyr m.v. er inviteret. Udstillingerne besøges i Vandrehallen, hvor der også serveres kaffe. Årskursets deltagere kan fremlægge eget materiale og postere fra kommuner og projekter til fælles inspiration på "demensmarkedet".

Målgruppe

Målgruppen for Årskurset er demenskoordinatorer, demenskonsulenter, nøglepersoner på demensområdet, kommunale ældrechefer, fagligt personale i gerontopsykiatri, på hospitaler, ved udredningsenheder, uddannelsesinstitutioner mv..

Årskurset er den løbende efteruddannelse for demenskoordinatorer/demenskonsulenter. Deltagere får deltagerbevis med timetal.

Tid: Onsdag d. 10. september til fredag d. 12. september 2014

Sted: Hotel Nyborg Strand

Pris: Kr. 5.350 for medlemmer af DKDK og kr. 5.950 for andre.

Prisen dækker foredrag på tre faglige dage, to overnatninger i enkeltværelse, alle måltider incl. drikke, aftentraktament ved kåring af Årets DemensKoordinator, festmiddag med underholdning, deltagermappe, samt generalforsamling i DKDK (alle er velkomne). Prisen er den samme som i 2010, men lidt højere end i 2011, 2012 og 2013, hvor Socialstyrelsen var samarbejdspartner på Årskursets første dag.

Tilmelding: Tilmelding foregår elektronisk via DKDK's hjemmeside www.demens-dk.dk

"Tilmelding til Årskursus 10. – 12. september".

Tilmeldingsfrist fredag d. 29. august 2014, men gerne så tidligt som muligt.

Deltagere får værelser efter først til mølle princippet.

Med venlig hilsen

DemensKoordinatorer i Danmark

Onsdag d. 10. september

- Fra kl. 10.00 Registrering, kaffe og besøg i udstillerområdet
- Kl. 11.00 - 11.10 **Velkomst til Årskurset**
Ane Eckermann, formand for DemensKoordinatorer i Danmark
- Kl. 11.10 - 11.40 **Åbningstale**
Karen J. Klint, formand for Folketingets sundhedsudvalg åbner Årskurset og berører emner som: Demenssygdom i forhold til respekt / værdighed, retten til at bevare egne levenormer, samfundets omsorgspligt – og retten til at være en individuel person med høj grad af selvbestemmelse.
- Kl. 11.40 - 12.10 **Mine visioner for fremtidens demensindsats**
Birgitte Vølund, nyvalgt formand for Alzheimerforeningen
- Kl. 12.15 - 13.15 Frokost
- Kl. 13.20 - 14.15 **Kan vi rehabiliterer alle ældre – herunder borgere med demens?**
Rehabilitering er på dagsordenen i alle kommuner. Borgere, der henvender sig med behov for hjælp og støtte, bliver mødt med tilbud om rehabilitering. Men hvor langt kan vi gå i vores bestræbelser på at rehabiliterer alle ældre? Er der nogen, der ikke er målgruppe – og herunder borgere med demens? Pia K. Kjellberg har studeret kommunernes arbejde med rehabilitering på ældreområdet siden 2008 og giver på denne baggrund et oplæg om, hvad rehabilitering er, hvordan det praktiseres og hvilke borgere der ser ud til at kunne have fordel af at deltage i et rehabiliteringsforløb.
Pia Kürstein Kjellberg, analysechef, Kora
- Kl. 14.15 - 14.45 Pause, indkvartering og besøg i udstillerområdet
- Kl. 14.45 - 15.45 **Innovativ evaluering i demensindsatsen**
Evaluering skal drive udvikling af praksis frem for udelukkende at måle på det bagudrettede. Dette er kort fortalt essensen af Innovativ evaluering. I Innovativ evaluering er vi optaget af, hvordan organisationen kan anvende evalueringer, så der skabes ny viden og fremadrettede handlinger. Alt for ofte evalueres, uden at der er taget stilling til, hvad vi egentlig er interesserede i at vide noget om, og hvordan organisationen kan anvende denne viden. I innovativ evaluering er opbygning af bæredygtig evalueringsskapacitet central.
Malene Skov Dinesen, cand.mag. i Informationsvidenskab samt Diploma i Systemisk ledelse og organisationsudvikling
- Kl. 15.45 - 16.15 Kaffe, indkvartering og besøg i udstillerområdet
- Kl. 16.15 - 16.55 **Demenskoordinatoren som ekspert og facilitator – introduktion til dobbeltpositionsmodellen**
Den professionelle mestrer at bruge forskellige roller og metoder i sin praksis. For demenskonsulent/demenskoordinator er særligt to roller afgørende; ekspert og facilitator. Disse roller bygger på to fundamentalt forskellige logikker, betjener sig af forskellige sprogligheder og etablerer forskellige relationer mellem demenskonsulent/demenskoordinator og den organisation, der samarbejdes med. Oplægget giver en introduktion til dobbeltpositionsmodellen og dens anvendelsesmuligheder.
Andreas Granhof Juhl, erhvervspsykolog, samarbejder med DemensCentrum Aarhus om opbygning af demens praksisuniversitetet
- Kl. 16.55 - 17.00 **Afslutning på dagen**
Ane Eckermann, formand for DemensKoordinatorer i Danmark
- Kl. 17.00 - 17.45 Tid til at orientere sig i udstillerområdet og på markedet
- Kl. 17.45 - 19.00 Middag
- Kl. 19.00 - 21.00 **Seminarer, se særskilt side**
- Kl. 21.00 - 22.00 **Kåring af Årets DemensKoordinator og aftentraktement**

Torsdag d. 11. september

- Kl. 8.00 Besøg i udstillerområdet
- Kl. 9.00 - 9.10 **Dagens fokus**
- Kl. 09.10 - 10.30 **Hvad er væsentligt i rehabiliteringsforløbet efter en erhvervet hjerneskade?**
Der kommer hele tiden mere viden om, hvordan hjernen fungerer og påvirkes af træning. Frank Humle belyser, hvilke muligheder en hjerne med erhvervet hjerneskade rummer, og hvilken betydning træningens intensitet og hyppighed har for et godt resultat. I oplægget drøftes, hvilke funktioner det er muligt at påvirke via genoptræning, og hvilke man er nødt til at håndtere via nye strategier.
Frank Humle, neuropsykolog, direktør i Center for Hjerneskade, København
- Kl. 10.30 - 11.00 Kaffe og besøg i udstillerområdet
- Kl. 11.00 - 13.00 **Seminarer, se særskilt side**
- Kl. 13.00 - 13.55 Frokost
- Kl. 14.00 - 16.00 **Seminarer, se særskilt side**
- Kl. 16.15 - 17.45 **Generalforsamling i DemensKoordinatorer i Danmark**
- Kl. 19.00 - Festmiddag

Fredag d. 12. september

- Kl. 8.00 Besøg i udstillerområdet
- Kl. 9.00 - 9.10 **Dagens fokus**
- Kl. 9.10 - 10.15 **Vores tolkninger af andres adfærd**
Én ting er, at borgere og pårørende kan have en problemskabende adfærd; men noget helt andet er vores tolkninger af adfærden – og de deraf følgende måder at møde andre på. Dorthe Birkmose beskriver tre hovedspor i de tolkninger, som vi foretager. Vi kan vende afmagten for meget ind eller for meget ud; men vi kan også tolke andres adfærd fagligt.
Dorthe Birkmose, Psykolog, cand. psych., rådgiver og tilrettelæggende underviser, UCL Odense og Filadelfia Dianalund
- Kl. 10.15 - 10.35 Kaffe og besøg i udstillerområdet
- Kl. 10.40 - 11.40 **Når gode mennesker handler ondt**
Der findes ikke onde mennesker. Men der findes onde handlinger. Fordi vi mennesker er sociale, og fordi livet er kompliceret, så sker det, at vi gør andre mennesker ondt. Det kan ske i afmagt, og det kan ske, når vi prøver at passe godt på nogle andre. Vi kan handle ondt ud fra gode intentioner. Vi kan handle ondt, fordi vi tager mest hensyn til os selv. Og vi kan handle ondt, fordi vi ikke har tænkt os om. Dorthe Birkmose belyser risikoen for forråelse.
Dorthe Birkmose, Psykolog, cand psych, forfatter til bogen *Når gode mennesker handler ondt – tabuet om forråelse*. Syddansk Universitetsforlag 2013.
- Kl. 11.40 - 11.50 Kort pause
- Kl. 11.50 - 12.20 **”Da vi blev dement(e)”**
Erling Tiedemanns hustru gennem et langt og lykkeligt ægteskab har en demensdiagnose og bor i dag på plejehjem. Erling Tiedemann deler sine refleksioner og overvejelser om tiden fra ”vi blev dement(e)” med os.
Erling Tiedemann, fhv. amtsborgmester og fhv. formand for Etisk Råd, nuværende redaktør
- Kl. 12.25 - 12.30 **Afslutning ved Ane Eckermann**
- Kl. 12.30 Afrejse - lunchpakke og drikke at tage med på hjemrejsen

Seminarer onsdag d. 10. september 2014

VÆLG ÉT AF DISSE

1. Forebyggelse af udadreagerende adfærd: metode, faglighed og ledelse

Med udgangspunkt i Socialstyrelsens metodeudviklingsprojekt vil seminaret gennemgå de forskellige dele af metoden. Oplægsholdere vil fra hvert deres perspektiv fortælle om roller, opgaver og delresultater fra projektet, som er en del af den Nationale Demenshandlingsplan.

- 1) *baggrund i VISO-sager v. Tor Sundberg, Socialstyrelsens rådgivningskontor VISO*
- 2) *opbygning af den organisatoriske model i metoden v. Knud D. Andersen, kontoret for Ældre og Demens*
- 3) *Demenskonsulentens opgaver v. koordinator fra projektkommune*
- 4) *Lederens rolle v. leder fra et af de tre kommuners plejecentre*

2. Dobbeltpositionsmodellen - hvordan bruger konsulenten de to positioner i praksis?

Seminaret beskæftiger sig med brugen af dobbeltpositionsmodellen ift. opgaver og samtaler. Ekspert- og facilitatorpositionen tilbyder to forskellige måder at gå til den samme opgave; to forskellige syn på kollegaen, to forskellige intentioner i intervention, to forskellige syn på den professionelle selvforståelse og dermed to forskellige relationer til kollegerne, samt to forskellige syn på, hvad viden er. Vi undersøger de to positioner og arbejder med, hvad der virker bedst i forhold til deltageres opgaver. Dermed får deltagerne viden om, hvordan positionerne kan inspirere til forskellige handlinger ift. konkrete opgaver. Yderligere trænes konsulentmetoderne kontrakt og refleksive spørgsmål.

Andreas Granhof Juhl, *erhvervspsykolog. Samarbejder med DemensCentrum Aarhus om opbygning af demens praksisuniversitetet.*

3. Innovativ evaluering i hverdagen

Seminaret omhandler 'how-to-do' i forhold til evalueringer i hverdagen. Seminaret tager afsæt i tilgangen Innovativ evaluering og fokuserer på viden, der direkte kan omsættes i hverdagen. Hvordan sikres, at vi evaluerer på det relevante? Hvilke dataindsamlingsmetoder kan vi arbejde ud fra (korte interviews, observation og processer - eksempelvis Appreciative Inquiry som hverdagsevalueringssmodel)? Hvordan kan vi sikre anvendelse af evalueringer og dermed løfte viden fra individuelt niveau til organisationsniveau?

Seminaret består af oplæg, drøftelse og korte konkrete øvelser omkring planlægning af en hverdagsevaluering.

Malene Skov Dinesen, *cand.mag i Informationsvidenskab samt Diploma i Systemisk ledelse og organisationsudvikling.*

4. Velfærdsteknologiens muligheder og begrænsninger i funktionssvækkede ældres liv

Mand eller maskine? Bortset fra, at omsorgs- og plejesektoren er befolket af *kvinder*, er spørgsmålet om personlig kontakt mellem mennesker versus en "robotstyre" verden klassisk i den moderne verdens teknologiske udvikling. Hvem blandt ældre med nedsat funktionsevne - ikke mindst mennesker der lever med demens - kan have gavn og glæde af giraffer, sæler, vasketoiletter og touch-skærme? Hvad har velfærdsteknologiske løsninger at byde på, når vi tænker på sociale behov og livskvalitet? Kan teknologi afhjælpe ensomhed?

Med udgangspunkt i en ny rapport fra Ensomme Gamles Værn vil seminaret lægge op til en diskussion af velfærdsteknologiens sociale aspekter i forhold til en hverdag med fremskreden demenssygdom.

Christine E. Swane, *kultursociolog, ph.d., direktør i Ensomme Gamles Værn.*

5. Mellem selvbestemmelse og omsorgspligt – etiske dilemmaer i demensplejen

I mødet med borgeren vil der ofte opstå konflikter, hvor personalet vil opleve at krænke borgerens umiddelbare ønsker, for at kunne udføre den omsorg og pleje som grundlæggende set er bedst for borgeren.

"Tvang" er et tabu-ord, der øjeblikkelig kalder på overskrifter i dagbladene. Men hvor langt må man gå, og kan man tvinge uden at bruge tvang? Falske busstoppesteder, sorte dørmåtter, der bliver opfattet som huller og camouflerede døre er nogle af de grænsetilfælde, der allerede benyttes. Når der ikke kan tales til fornuften, og de pædagogiske principper kommer til kort, bliver man tvunget til at gribe til andre midler, hvis borgerens velfærd skal prioriteres – også selvom det umiddelbart betyder en krænkelse af borgerens ret selvbestemmelse.

Men hvor langt må – og bør – man gå i omsorgspligtens navn?

Oplægget vil tage udgangspunkt i den grundlæggende etiske problemstilling og vil være et oplæg til debat og diskussion, hvor vi vil forsøge at dykke ned i de relevante argumenter og følelser.

Kasper Mosekjær, *ph.d. studerende i praktisk filosofi, RUC*

Seminarer torsdag d. 11. september 2014

VÆLG TO AF DISSE

A. Neuropædagogik - kram og fuglefløjt

Hudsult og inaktivitet er et gennemgående træk hos mange ældre borgere med kognitive vanskeligheder på plejecentrene. Nogle borgere bliver rastløse, andre tiltagende konfuse - alt sammen et udtryk for at den ældre er ved at "miste sig selv".

Du bliver præsenteret for erfaringer med neuropædagogiske principper og sansebearbejdning af hverdagen. Du vil få indsigt i, hvordan ændringer i personalets adfærd kan give de enkelte borgere indre ro og dermed overskud i sociale sammenhæng i hverdagen.

Denne tænkning kræver ikke flere ressourcer, men giver gode redskaber til at arbejde ud fra non medicinske metoder, jævnfør "National klinisk retningslinje for udredning og behandling af demens".

Charlotte Voetmann, Neuropædagogisk konsulent v/ Hjerne & Sundhed, demensvejleder, lektor i sundhedsfag, m.m.

B. Familieliv i forandring

Hvad sker der i yngre familier, når en ægtefælle får en demensdiagnose? Hvad betyder det for forholdet og kærligheden? Hvad sker der med børnene? Og hvordan får familien skabt sig et nyt meningsfuldt liv - på de nye vilkår?

Dette og meget mere afdækker vi i Projekt "Familieliv i forandring", hvis formål er at udvikle og producere et landsdækkende oplysnings- og inspirationsmateriale til yngre mennesker med demens og deres familier. Resultatet bliver formidlet via en håndbog og tilhørende videofilm til familierne samt en app til de unge pårørende. På seminaret drøfter vi, hvad vi indtil nu har fundet af viden.

Ulla Thomsen, Centerleder, Kallerupvej

Steen Kabel, chefkonsulent, Inquiry Partners

C. Lydmontage, livet med demens

Har I hørt lydmontagen "Livet omkring døden", vil I absolut heller ikke gå glip af denne lydmontage "Livet omkring demens". Interview og montage er udarbejdet af LydCarlsen, som igennem det sidste år har været rundt i Danmark og tale med en lang række mennesker, der har demens tæt inde på livet. Der opstår en række dilemmaer og ikke nødvendigvis de samme for os alle. Men det er først, når fagligheden bliver tydelig, at nærheden får sin betydning. Følelsen af at være til stede i lydmontagens situationer gør, at man bliver fuldstændig grebet af situationsetikken. Man forestiller sig, at man selv er til stede, og man reflekterer over, hvad man selv havde sagt eller gjort i den pågældende situation. Du bliver også klar over, hvornår det gik godt, og hvornår det gik mindre godt. Lad os sammen blive klogere... Innovation og koncept er udviklet af Norddjurs kommunens videnscenter om demens og præsenteres på dagen af formanden, Helle Thomsen, der også er plejecenterleder på Fuglsanggården i Grenaa.

Helle Thomsen, Plejecenterleder, formand for videnscenter om demens, Fuglsanggården, Norddjurs Kommune

D. Nænsom nødværge – lad ikke dagens personale blive morgendagens patienter

Seminaret arbejder med spørgsmålene: Hvordan undgår du konfliktsituationer, og hvordan håndterer du svære situationer, uden at blive påført eller forvolde smerte? Du får en øget forståelse af, hvad der udløser aggressiv adfærd, og får kendskab til teknikker, der gør dig i stand til at beskytte både dig selv og angriberen, hvis du bliver angrebet. Målet er at skabe mere tryghed i arbejdssituationen, og et bedre miljø for både personalet og de mennesker de arbejder med. Deltagerne præsenteres for et udvalg af principper og teknikker indenfor Nænsom Nødværge, herunder kropssprog, tale og fysiske greb.

Et seminar med fokus på faglighed og på empati og respekt for mennesket.

Anders Angur, lærer, diplominstruktør i Durewall Metoden i Danmark og Sverige

Flere seminarer på næste side

VÆLG TO AF DISSE

E. Alle siger, at vi skal rehabilitere - men hvordan?

I Herning kommune tror vi på, at fysisk aktivitet og sociale kontakter sammen med ligestillede har stor betydning for livskvaliteten, at professionelle kan hjælpe borgeren med at få øje på ressourcer og udnytte dem, at hverdagsteknologi og andre hjælpemidler kan være kompenserende allerede tidligt i forløbet, og at netværksdannelse kan være støttende i det videre forløb for begge parter.

Efter præsentation af Herning kommunes tilbud: *Lev livet med demens, et kursusforløb tilrettelagt som andre sundhedstilbud*, vil vi gerne drøfte følgende emner: Hvad skal være tilstede i et kursusforløb, så borgeren og ægtefællen bliver i stand til at leve et mere selvstændigt og meningsfuldt liv? Hvordan skal vi evaluere, så vi ved, at kurset er vellykket? Hvordan udnyttes tværfaglighed bedst?

Lena Baungaard, demenskonsulent, Herning Kommune

F. Model for koordination med borgeren i centrum – en Esbjerg-model

I Esbjerg Kommune lægger vi vægt på, at alle borgere kan leve et aktivt liv med livskvalitet, hvor de kan klare sig selv længst muligt. Vi kalder det *længst muligt aktiv i eget liv*. Borgere med kronisk eller livstruende sygdom er særligt udfordrede. Vi tror på, at en bæredygtig retning i den patientrettede forebyggelse er, at have fokus på den enkelte borgeres oplevelse af livskvalitet. En retning, der understøtter at integrere borgerens egne ressourcer, de pårørendes ressourcer, netværkets ressourcer og nærmiljøets ressourcer.

Esbjerg modellen er en generisk model, som kan bruges bredt, og vi oplever, at den efterspørges på sundhedsområdet, det sociale område, beskæftigelsesområdet og børneområdet, og vi vil gerne sætte til debat, om den også kan bruges på demensområdet.

Susanne Terkelsen, leder af Esbjerg sundhedscenter og forfatter af Esbjerg Modellen

Anni Kjærgaard Sørensen, leder af borgerrettet forebyggelse, Esbjerg Kommune

Praktiske oplysninger

Dato og tidspunkt

Årskurset begynder onsdag d. 10. september 2014, kl.10.00 og slutter fredag d. 12. september 2014, kl. 12.30.

Kursusafgift

Kr. 5.350 for medlemmer af DKDK

Kr. 5.950 for andre

Prisen dækker foredrag på tre faglige dage, to overnatninger i enkeltværelse, alle måltider incl. drikke, aftentraktement ved kåring af Årets DemensKoordinator, festmiddag med underholdning, deltagermappe, samt generalforsamling i DKDK (alle er velkomne).

Indkvartering

Enten i enkeltværelse m/bad eller dobbeltværelse m/bad.

I delt dobbeltværelse reduceres prisen pr. person med kr. 600.

Uden overnatning reduceres prisen med i alt kr. 1.500.

Tilmelding

Tilmelding sker elektronisk på DKDK's hjemmeside: www.demens-dk.dk

Tilmeldingsfrist fredag d. 29. august 2014.

Bekræftelse og betaling

Bekræftelse fremsendes elektronisk, senest efter tilmeldingsfristens udløb.

Er EAN-nr. oplyst, sendes elektronisk faktura til arbejdsstedet. Ellers sendes faktura til den opgivne mailadresse.

Afmelding

Ved afmelding efter d. 5. september 2014 betales 65% af kursusafgiften.

Ved afmelding senere end d. 8. september betales hele kursusafgiften.

Årskurset afholdes

Hotel Nyborg Strand

Østerøvej 2

5800 Nyborg

Tlf. 6531 3131

Bus

D. 10. september er der gratis bustransport fra Nyborg Station til Hotel Nyborg Strand (tog med ankomst fra København kl.10.17 og fra Fredericia kl.10.29). Husk tilmelding.

D. 12. september er der gratis bustransport fra Hotel Nyborg Strand til Nyborg Station kl. 12.40.

Yderligere information

Kontakt DKDK's sekretariat på tlf. 3877 0160

Eller mail: info@demens-dk.dk